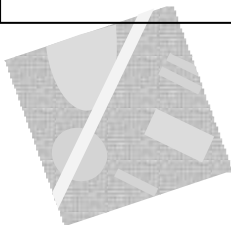

Jakso 4

Aliohjelmien toteutus

Tyypit

Parametrit

Aktivointitietue (AT)

AT-pino

Rekursio

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 1

Aliohjelmatyypit ⁽²⁾

- Korkean tason ohjelmointikielen käsitteet:
  - aliohjelma, proseduri
    - parametrit
  - funktio
    - parametrit, paluuarvo
  - metodi
    - parametrit, ehkä paluuarvo
- Konekielen tason vastaavat käsitteet:
  - aliohjelma
    - parametrit ja paluuarvo(t)

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 2

Parametrit ja paluuarvo ⁽²⁾

- Muodolliset parametrit
  - määritelty aliohjelmassa
  - tietty järjestys ja tyyppi
  - paluuarvot
    - käsittely hyvin samalla tavalla kuin parametreillekin
- Todelliset parametrit ja paluuarvo
  - tod. parametrit sijoitetaan muodollisten parametrien paikalle kutsuhetkellä
  - paluuarvo saadaan paluuhetkellä ja sitä käytetään kuten mitä tahansa arvoa

Tulosta (int x, y)
Laske(int x): int

Tulosta (5, apu);
x = Laske(y + 234);

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 3

Arvoparametri ⁽¹⁰⁾

- Välitetään todellisen parametrin arvo
  - muuttuja, vakio, lauseke, pointeri, olioviite
- Aliohjelma ei voi muuttaa mitenkään todellisen parametrina käytettyä muuttujaa
  - muuttujan X tai B arvo
  - olioviitteen arvo
  - lausekkeen arvo
  - muuta muodollisen parametrin arvoa aliohjelmassa ⇒ muutetaan todellisen parametrin arvon kopiota!
  - osoitinmuuttuja parametrin ptrX arvoa ei voi muuttaa
  - osoitinmuuttujan osoittamaa arvoa voidaan muuttaa
- Javassa ja C:ssä vain arvoparametreja

Tulosta (A, 3, B)

arvon kopio

Tulosta (int y, *ptrX);
...
y = 5;
*ptrX = 10

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 4

Viiteparametri ⁽⁴⁾

- Välitetään todellisen parametrin osoite
  - muuttujan osoite
- Aliohjelma voi muuttaa parametrina annettua muuttujan arvoa
- Pascalin var parametri

Summaa (54, sum)

pointeri

Summaa (x: int; var cum_sum: int)
...
cum_sum = cum_sum + x;
...

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 5

Nimiparametri ⁽⁴⁾

- Välitetään todellisen parametrin nimi
  - merkkijono!
  - Algol 60
  - C:n makrot
  - sivuvaikutuksia
  - nimiparametri korvataan todellisella parametrilla joka viittaa...
- Ei käsitellä enää jatkossa. **STOP**

void swap (name int x, y)
int t;
t := x; x := y; y := t;

swap(n, A[n]) % n < A[n]

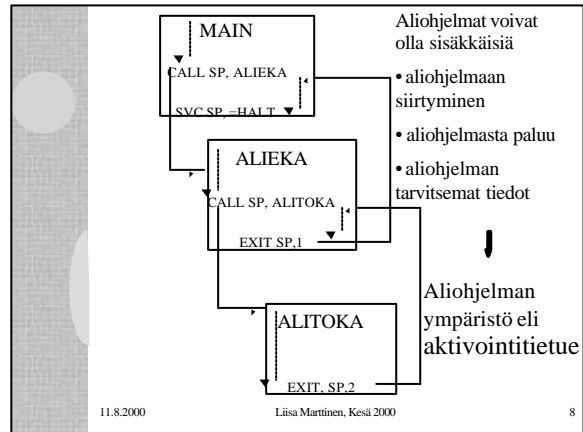
t := n; n := A[n]; A[n] := t;
väärä n

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 6

Aliohjelmien toteutuksen osat (5)

- Paluuosoite
  - kutsukohtaa seuraava käskyn osoite
- Parametrien välitys
- Paluuarvon välitys
- Paikalliset muuttujat
- Rekistereiden allokointi (varaus)
  - kutsuvalla ohjelman osalla voi olla käytössä rekistereitä, joiden arvon halutaan säilyä!
    - pääohjelma, toinen aliohjelma, sama aliohjelma, metodi, ...
  - käytettyjen rekistereiden arvot pitää aluksi tallettaa muistiin ja lopuksi palauttaa ennalleen

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 7

Aktivointitietue (6)

int funcA (int x,y);

- Aliohjelman toteutusmuoto (ttk-91)
  - kaikkien ulostuloparametrien arvot
  - kaikkien (sisäänmeno) parametrien arvot
  - paluuosoite
  - kutsukohdan aktivointitietue
  - aliohjelman ajaksi talletettujen rekistereiden arvot
  - kaikki paikalliset muuttujat ja tietorakenteet

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 9

Aktivointitietueiden hallinta (4)

- Aktivointitietueet (AT) varataan ja vapautetaan dynaamisesti (suoritusaikana) pinosta
  - SP (=R6) osoittaa pinon pinnalle
- Aktivointitietuepino
  - FP (R7) osoittaa voimassa olevan AT:n sovittuun kohtaan (ttk-91: vanhan FP:n osoite)
- Pinossa olevaa AT:tä rakennetaan ja puretaan käskyillä:
  - PUSH, POP, PUSHR, POPR
  - CALL, EXIT

Talleta R0-R5 pinoon kasvava muistiosoite

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 10

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 11

Aliohjelman käytön toteutus (12)

Toteutus jaettu eri yksiköille

- Kutsuva rutiini
  - varaa tilaa paluuarvolle pinosta
  - laita parametrit (arvot tai osoitteet) pinoon
  - talleta PC ja FP
- CALL käsky
  - talleta käytettyjen rekistereiden arvot pinoon
- Kutsuttu rutiini
  - varaa tilaa paikallisille muuttujille
  - (itse aliohjelman toteutus)
  - vapautaa paikallisten muuttujien tila
- EXIT käsky
  - palauttaa rekistereiden arvot
  - palauttaa PC ja FP
- Kutsuva rutiini
  - vapautaa parametrien tila
  - ottaa paluuarvo pinosta

prolog epilog

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 12

Aliohjelmaesimerkki (13)

```

int fB (int x, y)
{
    int z = 5;
    z = x * z + y;
    return (z);
}
...
T = fB (200, R);
    
```

käyttö:

```

R    DC 24
...
PUSH SP,=0; ret. value space
PUSH SP,=200; muistista
PUSH SP,R; muistiin!!
CALL SP, fA
POP SP,R; talleta PC, FP
STORE R1,T; aseta PC, kutsu & paluu
...
    
```

tämänhetkinen, nykyinen FP

2. operandi aina rekisteri

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 13

Aliohjelmaesimerkki (ei animm)

```

int fB (int x, y)
{
    int z = 5;
    z = x * z + y;
    return (z);
}
...
T = fB (200, R);
    
```

käyttö:

```

R    DC 24
...
PUSH SP,=0; ret. value space
PUSH SP,=200; muistista
PUSH SP,R; muistiin!!
CALL SP, fA
POP SP,R; talleta PC, FP
STORE R1,T; aseta PC, kutsu & paluu
...
    
```

tämänhetkinen, nykyinen FP

2. operandi aina rekisteri

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 14

Aliohjelmaesimerkki

```

retfA EQU -4
parX EQU -3
parY EQU -2
locZ EQU 2
int fA (int x, y)
{
    int z = 5;
    z = x * z + y;
    return (z);
}
...
T = fA (200, R);
    
```

käyttö:

```

PUSH SP, R1; save R1
PUSH SP, =0; alloc Z
LOAD R1, =5; init Z
STORE R1, locZ (FP)
LOAD R1, parX (FP)
MUL R1, locZ (FP)
ADD R1, parY (FP)
STORE R1, retfA (FP)
SUB SP, -1; free Z
POP SP, R1; recover R1
EXIT SP, =2; 2 param.
    
```

Kaikki viitteet näihin tehdään suhteessa FP:hen

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 15

Aliohjelmaesimerkki (ei animm)

```

retfA EQU -4
parX EQU -3
parY EQU -2
locZ EQU 2
int fA (int x, y)
{
    int z = 5;
    z = x * z + y;
    return (z);
}
...
T = fA (200, R);
    
```

käyttö:

```

PUSH SP, R1; save R1
PUSH SP, =0; alloc Z
LOAD R1, =5; init Z
STORE R1, locZ (FP)
LOAD R1, parX (FP)
MUL R1, locZ (FP)
ADD R1, parY (FP)
STORE R1, retfA (FP)
SUB SP, -1; free Z
POP SP, R1; recover R1
EXIT SP, =2; 2 param.
    
```

Kaikki viitteet näihin tehdään suhteessa FP:hen

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 16

Viiteparametri esimerkki (2)

```

(Pascal)
procB (x, y: int, var pZ:int)
{
    pZ = x * 5 + y;
    return;
}
...
procB (200, R, T);
    
```

käyttö:

```

...
PUSH SP, =200
PUSH SP, R
PUSH SP, =1; 1's address!
CALL SP, procB
; T has new value
    
```

Ei välitetä taulukkoa T (ja sen kaikkia alkioita),
Ero C-kieleen: *pZ = x * 5 + y; ?????

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 17

Viiteparam. (ei animm)

```

parX EQU -4; relative to FP
parY EQU -3
parZ EQU -2
procB (x, y: int, var pZ:int)
{
    pZ = x * 5 + y;
    return;
}
...
procB (200, R, T);
    
```

käyttö:

```

PUSH SP, R1; save R1
LOAD R1, parX (FP)
MUL R1, =5
ADD R1, parY (FP)
STORE R1, @parZ (FP)
POP SP, R1; restore R1
EXIT SP, =3; 3 param.
    
```

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 18

Aliohjelma kutsuu funktiota (1)

```

procC (x, y: int, var pZ:int)
{
    pZ = fA(x,y);
    return;
}
...
procC (200, R, T);
        
```

itse aliohjelman käyttö kuten ennen:

```

...
PUSH SP, =200
PUSH SP, R
PUSH SP, =T: T's address
CALL SP, procC
; T has new value
...
        
```

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 19

Aliohjelma kutsuu funktiota (2)

```

procC (x, y: int, var pZ:int)
{
    pZ = fA(x,y);
    return;
}
...
procC (200, R, T);
        
```

aliohjelman toteutus:

```

parXc EQU -4 ; relative to FP
parYc EQU -3
parZc EQU -2 ks. procC.k91

procC PUSH SP, R1 ; save R1
; call fA(parXc, parYc)
PUSH SP, =0 ; ret. value
PUSH SP, parXc(FP)
PUSH SP, parYc(FP)
CALL SP, fA
POP SP, R1
STORE R1, @parZc(FP)

POP SP, R1; restore R1
EXIT SP, =3 ; 3param.
        
```

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 20

Rekursiivinen aliohjelma (4)

- Aliohjelma, joka kutsuu itseään
- Ei mitään erikoista muuten
- Aktivointitietue hoitaa tilanvarauksen automaattisesti paikallisille muuttujille joka kutsukerralla
- Joka kutsukerralla suoritetaan sama koodialue (aliohjelman koodi), mutta dataa varten on käytössä oma aktivointitietue

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 21

Rekursio esimerkki (1)

```

fPow (n: int)
{
    if (n=1)
        return (1);
    else
        return (n * fPow (n-1));
}
...
k = fPow (4);
        
```

kutsu:

```

K DC 0
; k = fPow (4)
PUSH SP, =0
PUSH SP, =4
CALL SP, fPow
POP SP, R1
STORE R1, K
        
```

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 22

Rekursiivisen aliohjelman toteutus (2)

```

fPow (n: int)
{
    if (n=1)
        return (1);
    else
        return (n * fPow (n-1));
}
...
k = fPow (4);
        
```

```

parRet EQU -3 ks. fPow.k91
parN EQU -2

fPow PUSH SP, R1 ; save R1

LOAD R1, parN(FP)
COMP R1, =1
JEQU One ; return 1 ?

; return fPow(N-1) * N
SUB R1, =1 ; R1 = N-1
PUSH SP, =0 ; ret value space
PUSH SP, R1
CALL SP, fPow
POP SP, R1 ; R1 = fPow(N-1)

MUL R1, parN(FP)
STORE R1, parRet(FP)

POP SP, R1 ; restore R1
EXIT SP, =1 ; 1 param.
        
```

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 23

Jakson 4 loppu

Figure 5-41. When a procedure is called, execution of the procedure always begins at the first statement of the procedure.

11.8.2000 Teemu Kerola, K2000 24